

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

1916162_RegNr_2-1142-407/2020

<http://www.infolex.lt/tp/1916162>

Civilinė byla Nr. 2-1142-407/2020
Teisminio proceso Nr. 2-55-3-00473-2020-3
Procesinio sprendimo kategorija 3.4.4.2.
(S)

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. liepos 7 d.
Vilnius

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjas Vigintas Višinskis, teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **apeliantės uždarnosios akcinės bendrovės „Medilita“ vadovės J. B.** atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. gegužės 28 d. nutarties, kuria atsisakyta uždarajai akcinei bendrovei „Medilita“ iškelti restruktūrizavimo bylą.

Teismas

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Pareiškėja uždarnosios akcinės bendrovės (todėl – UAB) „Medilita“ vadovė J. B., pateikė pareiškimą dėl UAB „Medilita“ restruktūrizavimo bylos iškėlimo.

2. Nurodė, kad UAB „Medilita“ akcininkė J. B., turinti 100 vnt. akcijų, nusprendė patvirtinti UAB „Medilita“ direktoriaus iniciatyva parengtą UAB „Medilita“ restruktūrizavimo plano projektą, pritarti UAB „Medilita“ restruktūrizavimo administratoriaus UAB „Restruktūrizuoja.lt“ kandidatūrai bei kreiptis į teismą dėl UAB „Medilita“ restruktūrizavimo bylos iškėlimo.
3. UAB „Medilita“ yra veiklą vykdomas juridinis asmuo, šiuo metu turintis 10 darbuotojų, taip pat turintis pradelstų kreditorinių reikalavimų, nėra likviduojamas dėl bankroto. Pagal 2020 m. kovo 24 d. balansą įmonei priklausančio turto vertė siekia 523 738 Eur (87 454 Eur ilgalaikis turtas, 434 924 Eur trumpalaikis turtas), įsipareigojimai kreditoriams sudaro 583 329 Eur. UAB „Medilita“ skola akcininkei J. B. sudaro 331 120,74 Eur, akcininkė sutinka, kad skola būtų gražinama paskutiniais restruktūrizavimo metais, o pesimistiniu UAB „Medilita“ restruktūrizavimo atveju, ji sutiks skolą nurašyti.
4. UAB „Medilita“ turi 61 408,49 Eur skolinių įsipareigojimų, susidariusių dėl lizingo sutarčių dėl automobilių išpirkimo, tačiau ši suma nėra pradelsta. Dėl nurodytų priežasčių UAB „Medilita“ mokėtina kreditoriams suma yra tik 190 799,77 Eur, kadangi UAB „Medilita“ akcininkė J. B. sutinka, kad skola būtų gražinama paskutiniais restruktūrizavimo metais arba apskritai nurašoma, 61 408,49 Eur suma nėra pradelsta, mokama dalimis kiekvieną mėnesį. Todėl įsipareigojimai kreditoriams neviršija į įmonės balansą įrašyto turto vertės, o UAB „Medilita“ yra mokus juridinis asmuo.

Įmonė neturi galimybės iš karto padengti visų kreditorių reikalavimų, dėl įsipareigojimų kreditoriams įmonė negali tinkamai finansuoti veiklos, susiduria su apyvartinių lėšų trūkumu, kas turi neigiamą įtaką jos veiklos rezultatams.

II. Pirmosios instancijos teismo nutarties esmė

5. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. gegužės 28 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. B2-2984-653/2020 atsisakė iškelti UAB „Medilita“ restruktūrizavimo bylą.
6. Teismas nustatė, kad pagal teismui pateiktą 2018 m. gruodžio 31 d. sutrumpintą balansą UAB „Medilita“ turtas sudarė 570 834 Eur, mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sudarė 539 189 Eur. Pagal 2019 m. gruodžio 31 d. balansą UAB „Medilita“ ilgalaikis turtas sudarė 92 473,00 Eur, trumpalaikis turtas – 445 935,00 Eur, iš viso bendrovės turtas sudarė 539 746,00 Eur, mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sudarė 576 939,00 Eur; per vienerių metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai sudarė 101 718,00 Eur. Iš UAB „Medilita“ 2019 m. gruodžio 31 d. pelno (nuostolių) ataskaitos matyti, kad UAB „Medilita“ patyrė 68 844 Eur dydžio nuostolį.
7. Pagal 2020 m. kovo 24 d. balansą UAB „Medilita“ ilgalaikis turtas sudaro 87 454,00 Eur, trumpalaikis turtas – 434 924,00 Eur, iš viso bendrovės turtas sudaro 523 738,00 Eur, per vienerius metus mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai sudaro 108 108,00 Eur, bendrovės po vienerių metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai sudaro 475 221 Eur dydžio sumą, mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sudaro 583 329,00 Eur.
8. Iš UAB „Medilita“ 2020 m. kovo 24 d. pelno (nuostolių) ataskaitos matyti, kad UAB „Medilita“ patyrė 22 398,00 Eur dydžio nuostolį. Taip pat iš byloje esančio 2020 m. kovo 3 d. balanso matyti, kad įmonės turtas sudarė 573 986 Eur, mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sudarė 573 986 Eur. Taigi vertinant ieškovės pateiktus duomenis matyti, kad bendrovės mokėtinos sumos ir įsipareigojimai per laikotarpį nuo 2019 m. gruodžio 31 d. iki 2020 m. kovo 24 d. išaugo 6 390 Eur suma (576 939 Eur 2019 m. gruodžio 31 d. ir 583 329 Eur 2020 m. kovo 24 d.) ir viršija bendrovės turimą turtą (523 738 Eur).
9. UAB „Medilita“ negali laiku vykdyti savo turtinių prievolių, 2020 m. kovo 24 d. duomenimis, jos įsipareigojimai (583 329,00 Eur) viršija bendrovės turimo turto vertę (523 738 Eur), todėl

laikytina nemokia (Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 2 straipsnio 7 dalis). Pareiškime nurodyta aplinkybė, kad bendrovės akcininkė J. B. sutinka, kad bendrovės 331 120,74 Eur skola jai būtų gražinama paskutiniais restruktūrizavimo metais, o pesimistiniu atveju, sutiks skolą nurašyti, nesudaro pagrindo vertinti, kad bendrovė yra moki, kadangi akcininkė nėra sudariusi susitarimo su bendrove dėl nurodytos skolos.

III. Atskirojo skundo argumentai

10. Apeliantė, UAB „Medilita“ vadovė J. B., atskiruoju skundu prašo 2020 m. gegužės 28 d. Vilniaus apygardos teismo nutartį civilinėje byloje Nr. B2-2984-653/2020 panaikinti ir perduoti bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Atskirasis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 10.1. Pirmosios instancijos teismas skundžiamą nutartį priėmė neišsireikalavęs iš byloje dalyvaujančių ar nedalyvaujančių asmenų jokių skundžiamos nutarties priėmimui reikalingų duomenų, išskyrus tuos, kurie buvo teismui reikalingi formaliai pagal JANĮ nuostatas. Teismas rėmėsi tik dokumentais, kuriuos į bylą pateikė pareiškėja.
 - 10.2. Teismas netinkamai vertino įmonės skolas ir netinkamai sprendė, kad nebuvimas atskiro rašytinio susitarimo su akcininke dėl 331 120,74 Eur skolos nurašymo, nesukuria akcininkei prievolės skolą nurašyti. Be to, UAB „Medilita“ 61 408,49 Eur skola pagal lizingo sutartį dėl automobilio nėra pradelsta. Todėl įmonės skolos kreditoriams sudaro tik 170 799,77 Eur. Tai reiškia, kad įmonė yra moki pagal JANĮ 2 straipsnio 7 dalį.
 - 10.3. Teismas netinkamai sprendė dėl įmonės gyvybingumo. Iš pateiktų teismui duomenų matyti, kad UAB „Medilita“ 2020 m. sausio 1 d. – 2020 m. gegužės 30 d. gavo 44 790,00 Eur pajamų. Be to, teismas nepagrįstai sprendė, kad restruktūrizavimo plano projekte nurodytos priemonės yra deklaratyvios.
 - 10.4. Įmonė siekia atgauti skolas iš debitorių. Pagal 2020 m. kovo 24 balansą įmonės debitoriniai įsipareigojimai yra 323 225,00 Eur. Šią sumą sudaro 304 691,70 Eur įmonės akcininkės J. B. skola, o likusią dalį (18 533,30 Eur) sudaro kitų skolininkų skolos.
 - 10.5. Įmonė teikia medicininės paslaugas, gydytojų konsultacijas, yra pasirašiusi sutartis dėl kompensuojamų paslaugų su įvairiomis įstaigomis. Taip pat įmonė pradėjo teikti nuotolineis vaizdo konsultacijas, kurių metu gydytojas gali konsultuoti nuotoliniu būdu. UAB „Medilita“ siekia bendradarbiauti su panašią veiklą vykdančiomis įmonėmis. Šiuo metu UAB „Medilita“ planuoja priimti du naujus darbuotojus, todėl iki 2020 m. birželio pabaigos įmonėje dirbs devyni darbuotojai.
 - 10.6. Nepaisant to, kad UAB „Medilita“ sąskaitos yra areštuotos, įmonė vykdo veiklą ir savo įsipareigojimus, atsiskaito su kreditoriais. Įmonė savo įsiskolinimą yra sumažinusi kreditorių atžvilgiu ir per trumpą laiką (nuo 2020 m. kovo 24 d. iki 2020 m. birželio 9 d.) įmonė sumokėjo 10 583,04 Eur kreditorių naudai bei einamųjų mokėjimų. Tai reiškia, kad įmonė gali atsiskaityti su visais kreditoriais restruktūrizavimo laikotarpiu. Todėl pirmosios instancijos teiginys, kad įmonė yra nemoki, prieštarauja faktinėms aplinkybėms ir įrodymams.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

IV. Apeliacinio teismo nustatytos bylos aplinkybės, teisiniai argumentai ir išvados

11. Bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas sudaro apeliacinio skundo faktinis ir teisinis pagrindai bei absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų patikrinimas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 320 straipsnio 1 dalis). Apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytų ribų, išskyrus atvejus, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai (CPK 320 straipsnio 2 dalis). Pagal CPK 338 straipsnį atskiriesiems skundams paduoti ir nagrinėti taikomos taisyklės, reglamentuojančios procesą apeliacinės instancijos teisme, išskyrus CPK III dalies XVI skyriaus antrajame skirsnyje nustatytas išimtis. Nagrinėjamu atveju apeliacinis teismas nenustatė CPK 329 straipsnio 2 dalyje nurodytų absoliučių skundžiamos nutarties negaliojimo pagrindų, byloje taip pat nėra pagrindo peržengti atskirojo skundo ribas.
12. Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo juridinio asmens restruktūrizavimo bylos iškėlimo. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad UAB „Medilita“ neatitinka restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlygų, kadangi įmonė yra nemoki ir nėra gyvybinga. Apeliantė su tokia pirmosios instancijos teismo išvada nesutinka ir ją ginčija. Todėl apeliacinės instancijos teismas įvertina pirmosios instancijos teismo nutarties dėl atsisakymo iškelti UAB „Medilita“ restruktūrizavimo bylą teisėtumą ir pagrįstumą.

Dėl naujų įrodymų priėmimo

13. CPK 314 straipsnyje nustatyta, kad apeliacinės instancijos teismas atsisako priimti naujus įrodymus, kurie galėjo būti pateikti pirmosios instancijos teisme, išskyrus atvejus, kai pirmosios instancijos teismas nepagrįstai juos atsisakė priimti ar kai šių įrodymų pateikimo būtinybė iškilo vėliau. Pagal bendrąją procesinę taisyklę, apeliacinės instancijos teismas atsisako priimti naujus įrodymus, kurie galėjo būti pateikti pirmosios instancijos teisme. Tačiau šis draudimas nėra absoliutus, kadangi pagrindinis bet kurios instancijos teismo tikslas yra teisingas bylos išnagrinėjimas, siekiant nustatyti materialią tiesą byloje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-214-695/2017).
14. Sprendžiant dėl prie apeliantės atskirojo skundo pateiktų įrodymų priėmimo, apeliacinės instancijos teismas pažymi, kad ginčo dalykas yra susijęs su įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlygų (įmonės nemokumo, gyvybingumo) vertinimu. Juridinių asmenų nemokumo byloje taikomas teisėjo vadovavimo procesui principas (JANĮ 3 straipsnio 4 dalis), siejamas su teismo aktyvumu renkant bei nagrinėjant įrodymus, viešojo intereso apsauga. Atsižvelgiant į nagrinėjamo klausimo reikšmę, teisėjo vadovavimo procesui principą, apeliacinės instancijos teismas priima apeliantės kartu su atskiruoju skundu pateiktus įrodymus.

Dėl restruktūrizavimo proceso inicijavimo

15. Restruktūrizavimas yra vienas iš juridinių asmenų nemokumo problemų sprendimo būdų. Šio proceso inicijavimą ir vykdymą reglamentuoja JANĮ bei CPK nuostatos (JANĮ 1 straipsnio 2 dalis, 15 straipsnio 2 dalis, CPK 1 straipsnio 1 dalis). Teisę inicijuoti restruktūrizavimo procesą turi JANĮ 4 straipsnio 1-2 dalyse nurodyti asmenys.
16. Nemokumo (restruktūrizavimo) procese taikoma privaloma ikiteisminė tvarka, reglamentuojama JANĮ 8-9 straipsniuose. Asmuo, siekdamas tinkamai realizuoti teisę kreiptis į teismą dėl nemokumo proceso pradėjimo, turi griežtai laikytis ikiteisminės tvarkos įgyvendinimo sąlygų. Nemokumo proceso inicijavimas pradedamas juridinio asmens arba kreditoriaus pranešimu apie ketinimą kreiptis į teismą dėl nemokumo bylos iškėlimo, jeigu per šiame pranešime nurodytą terminą nebus sudarytas susitarimas dėl pagalbos arba priimtas

sprendimas bankroto procesą vykdyti ne teismo tvarka, arba neįvykdyta skolininko neginčijama prievolė kreditoriui.

17. Šios nemokumo proceso inicijavimo tvarkos tikslas – sudaryti galimybę skolininkui įvykdyti neįvykdytą, neginčijamą prievolę kreditoriui arba susitarti dėl neteisminio nemokumo problemų sprendimo, sudarant susitarimą dėl pagalbos, ar pradėdant vykdyti bankroto procesą ne teismo tvarka. Taip pat ja siekiama informuoti visus įmonės kreditorius apie bankrutuoti ar restruktūrizuoti siekiančio juridinio asmens finansinius sunkumus, skatinant kreditorius aktyviai įsitraukti į nemokumo procesą bei užtikrinti nemokumo proceso dalyvių lygiateisiškumą (JANĮ 3 straipsnio 2 dalis). Tokiu būdu įstatymų leidėjas sudaro galimybes skolininkui ir kreditoriui išspręsti nemokumo problemas neiškeliant nemokumo bylos teisme, skatina ieškoti juridinio asmens finansinę būklę gerinančių sprendimų ne teismo tvarka. Tinkamai pasinaudojus šia ikiteismine nemokumo ginčų sprendimų stadija atsiranda teisė kreiptis į teismą dėl nemokumo (bankroto ar restruktūrizavimo) bylos iškėlimo (JANĮ 16 straipsnio 1 dalies 1 punktą).
18. Asmuo, siekdamas iškelti nemokumo bylą teisme, pagal JANĮ 15 straipsnyje nustatytas teisingumo taisykles kompetentingam teismui pateikia JANĮ 17 straipsnyje ir CPK 111 straipsnyje nustatytus reikalavimus atitinkantį pareiškimą dėl nemokumo bylos iškėlimo. Teismas, kuriam pateikiamas toks pareiškimas, priima JANĮ 19 straipsnio 1 dalyje nurodytą nutartį. Nutarties dėl nemokumo bylos iškėlimo sukelia JANĮ 19 straipsnio 4-5 dalyse nustatytas teisinės pasekmes.
19. Nagrinėdamas pareiškimą dėl nemokumo bylos iškėlimo, teismas turi teisę atlikti JANĮ 20 straipsnio 1 dalyje nustatytus veiksmus. Šių veiksmų tikslas – išsiaiškinti visas su juridinio asmens nemokumo bylos iškėlimu reikšmingas aplinkybes, susijusias su įmonės nemokumo, gyvybingumo vertinimu. Remiantis teisėjo vadovavimo procesui principu, teismas, nagrinėdamas pareiškimą dėl nemokumo bylos iškėlimo, turi būti aktyvus ir nustatyti visas pareiškimo nagrinėjimui reikšmingas aplinkybes (JANĮ 3 straipsnio 4 dalis). Pažymėtina, kad pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo nagrinėjimo metu juridinio asmens vadovui tenka JANĮ 20 straipsnio 2 dalyje nustatytos pareigos, kurių tinkamas vykdymas reikšmingas įmonės nemokumo ir gyvybingumo vertinimui.
20. Taip pat apeliacinės instancijos teismas pažymi, kad JANĮ 22 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad teismas priima nutartį atsisakyti iškelti restruktūrizavimo bylą ir iškelti bankroto bylą, jeigu padaro pagrįstą išvadą, kad juridinis asmuo yra nemokus ir yra bent viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių. Tokiu būdu įstatymų leidėjas nustatė, kad teismas, nagrinėdamas pareiškimą dėl restruktūrizavimo bylos iškėlimo ir nustatęs, kad įmonė yra nemoki bei esant bent vienai JANĮ 22 straipsnio 1 dalyje nustatytų aplinkybių, turi iškelti bankroto bylą nesant atskiro prašymo dėl bankroto bylos iškėlimo. Tačiau toks teismo sprendimas iš esmės reiškia bylos nagrinėjimo ribų peržengimą, todėl toks sprendimas negali būti šurprizinis ir teismas privalo informuoti šalis apie ketinimą peržengti bylos nagrinėjimo ribas ir sudaryti šalims galimybę pasisakyti ir teikti įrodymus dėl bankroto bylos iškėlimo sąlygų. Todėl teismas, sprenddamas tokį klausimą, turi užtikrinti proceso rungtyniškumo principą (CPK 12 straipsnis) bei teisę į teisingą teismą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. liepos 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-212-969/2020).
21. Nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas nustatė, kad UAB „Medilita“ įgijo teisę kreiptis į teismą dėl restruktūrizavimo bylos iškėlimo, kadangi bendrovė ir jos kreditoriai per pasiūlymuose susitarimui dėl pagalbos finansiniams sunkumams įveikti sudaryti nurodytą terminą nesudarė minėto susitarimo. Byloje ginčo dėl ikiteisminės nemokumo ginčų sprendimų tvarkos laikymosi nekyla. Tačiau apeliante atskirajame skunde nurodo, kad pirmosios instancijos teismas skundžiamą nutartį priėmė neišreikalavęs iš byloje dalyvaujančių ar nedalyvaujančių asmenų jokių nutarties priėmimui reikalingų dokumentų, išskyrus tuos, kurie teismui buvo

reikalingi formaliai pagal JANĮ. Kilus abejonių dėl faktinių aplinkybių, teismas privalėjo nustatyti terminą pateikti tam tikras aplinkybes patvirtinančius ar paneigiančius dokumentus, paaiškinimus.

22. Apeliacinės instancijos teismas tokius apeliančios atskirojo skundo argumentus laiko nepagrįstais. Teismas, nagrinėdamas pareiškimą dėl nemokumo bylos iškėlimo, turi teisę, bet ne pareigą atlikti JANĮ 20 straipsnio 1 dalyje nustatytus veiksmus. Tai reiškia, kad pareiškimą nagrinėjantis teismas kiekvienu atveju sprendžia, ar reikalinga pateikti papildomus įrodymus. Tačiau kaip minėta, nemokumo procese teismas turi būti aktyvus ir užtikrinti viešojo intereso apsaugą bei esant poreikiui, pareikalauti papildomų duomenų ir juos rinkti savo iniciatyva. Be to, pažymėtina, kad pats juridinis asmuo, kuriam inicijuojamas nemokumo procesas, turi būti aktyvus ir pateikti teismui visus tokio pareiškimo nagrinėjimui reikalingus duomenis. Netinkamas šių pareigų vykdymas neatleidžia teismo nuo pareigos išsiaiškinti visas nemokumo bylos iškėlimui reikšmingas aplinkybes ir jas išsamiai įvertinti.
23. Šiuo atveju pareiškėjos deklaratyvaus pobūdžio argumentai dėl teismo neveikimo nagrinėjant pareiškimą, nėra pagrįsti. Pareiškėja nenurodo, kokių konkrečių papildomų duomenų, būtinų pareiškimo nagrinėjimui, teismas nesurinko ir nevertino. Taip pat pareiškėja pati galėjo teismui pateikti, jos nuomone, reikalingus papildomus įrodymus. Todėl šis pareiškėjos argumentas atmestinas kaip nepagrįstas.

Dėl restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlygų

24. JANĮ nustato restruktūrizavimo proceso sampratą, tikslus bei restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlygas. Juridinio asmens restruktūrizavimas yra visuma JANĮ nustatytų procedūrų, kuriomis siekiama įveikti juridinio asmens finansinius sunkumus, išsaugoti jo gyvybingumą ir išvengti bankroto, gaunant kreditorių pagalbą finansiniams sunkumams įveikti, taikant ekonomines, technines, organizacines ir kitas priemones (JANĮ 2 straipsnio 10 dalis). Tarptautinėje praktikoje pripažįstama, kad restruktūrizavimo tikslas yra padidinti galimą grąžą kreditoriams, užtikrinant geresnį rezultatą, negu skolininką likviduojant ir išlaikant gyvybingą verslą, kaip priemonę išlaikyti darbo vietas darbuotojams ir rinką tiekėjams (UNCITRAL, Legislative Guide on Insolvency Law, 2005, p. 209). Nemokumo teisinis reguliavimas turėtų būti taikomas taip, kad būtų užtikrinama su nemokumo problemomis susidūrusių gyvybingų įmonių apsauga, jų išlaikymas ir negyvybingų, neefektyvių įmonių operatyvus pašalinimas iš rinkos. Europos teisės instituto parengtoje apžvalgoje „Verslo gelbėjimas nemokumo teisėje“ (angl. „Rescue of Business in Insolvency Law“) pripažįstama, kad kai skolininko verslas yra gyvybingas (angl. *viable*), verslo išgelbėjimas išlaiko gyvybingą ekonomikos struktūrą (įskaitant darbo vietas) (angl. Instrument of the European Law Institute, Rescue of Business in Insolvency Law, 2017).
25. Restruktūrizavimo byla keliama, jeigu tenkinamos visos šios sąlygos: 1) juridinis asmuo turi finansinių sunkumų; 2) juridinis asmuo yra gyvybingas; 3) juridinis asmuo nėra likviduojamas dėl bankroto (JANĮ 21 straipsnio 1 dalis). Visos šios sąlygos restruktūrizavimo bylos iškėlimui turi egzistuoti ir bent vienos jų nesant, restruktūrizavimo byla negali būti keliama (JANĮ 22 straipsnio 1 dalies 1 punktas). JANĮ apibrėžia kai kurias šių sąlygų.
26. Juridinio asmens finansiniai sunkumai yra padėti, kai juridinis asmuo yra nemokus arba yra reali tikimybė, kad taps nemokus per artimiausius tris mėnesius (JANĮ 2 straipsnio 5 dalis). Juridinio asmens gyvybingumas yra juridinio asmens būseną, kai juridinis asmuo vykdo ūkinę komercinę veiklą, leisiančią jam vykdyti savo prievoles ateityje (JANĮ 2 straipsnio 6 dalis). Juridinio asmens nemokumas (toliau – nemokumas) yra juridinio asmens būseną, kai juridinis asmuo laiku negali vykdyti turtinių prievolių arba juridinio asmens įsipareigojimai viršija jo turto vertę (JANĮ 2 straipsnio 7 dalis). Taigi, juridinio asmens gyvybingumas yra tiek

būtina restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlyga, tiek vienas iš restruktūrizavimo proceso tikslų – įmonės gyvybingumo išsaugojimas.

27. Analizuojant JANĮ nustatytas juridinių asmenų restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlygas, tikslinga įvertinti šio teisės akto parengiamuosius darbus (pranc. *travaux préparatoires*), iš kurių matyti, kad įstatymų leidėjas siekė skatinti sėkmingus su nemokumo problemomis susidūrusių įmonių restruktūrizavimo procesus, taip sudarant galimybes įvykdyti kreditorių reikalavimus bei išvengti skolininko įmonės bankroto.
28. JANĮ projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad teismas, sprenddamas klausimą dėl restruktūrizavimo bylos iškėlimo, turėtų būti įsitikinęs juridinio asmens gyvybingumu – taip būtų sudarytos prielaidos išvengti nesėkmingų restruktūrizavimo atvejų. Siūloma nustatyti, kad juridinio asmens gyvybingumas būtų suprantamas, kaip juridinio asmens būseną, kai juridinis asmuo vykdo ūkinę komercinę veiklą, leisiančią jam vykdyti prievolės ateityje. Atsižvelgiant į tai, kad finansinių sunkumų sąvoka apima ir nemokumą, restruktūrizavimo byla galėtų būti keliami ir nemokiam juridiniam asmeniui, jei galima pagrįsti jo gyvybingumą. Gyvybingumą turėtų pagrįsti reikalavimas prie pareiškimo teismui iškelti restruktūrizavimo bylą pridėti restruktūrizavimo plano projektą (kai kreipiasi juridinis asmuo), kuris vėliau, kreditoriams pritarus, būtų teikiamas tvirtinti teismui. Teismas turėtų priimti nutartį atsisakyti iškelti restruktūrizavimo bylą ir iškelti bankroto bylą, jeigu padaro pagrįstą išvadą, kad juridinis asmuo yra nemokus ir yra bent viena įstatyme nustatytų aplinkybių (restruktūrizavimo plano priemonės nepadės išvengti bankroto, restruktūrizavimas negalimas dėl sąlygų neatitikimo, nebuvo įgyvendinti tam tikri procedūriniai reikalavimai ir pan.). Šiomis nuostatomis siekiama spręsti problemą dėl pavėluoto bankroto proceso inicijavimo ir mažinti nuostolius kreditoriams (2018 m. spalio 23 d. Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo projekto aiškinamasis raštas Nr. XIIIIP-2777).
29. Restruktūrizavimo, kaip prioritetinio įmonių nemokumo problemų sprendimo būdo, taikymas pripažįstamas ir Europos Parlamento ir Tarybos 2019 m. birželio 20 d. direktyvoje (ES) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstinė veikla ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2017/1132. Šioje direktyvoje nurodoma, kad prevencinio restruktūrizavimo sistemos visų pirma turėtų sudaryti skolininkams galimybę veiksmingai restruktūrizuoti ankstyvame etape ir išvengti nemokumo, nes tai mažintų bereikalingą gyvybingų įmonių likvidavimą. Tokios sistemos turėtų padėti užkirsti kelią darbo vietų praradimui ir praktinių žinių bei įgūdžių praradimui ir maksimaliai padidintų bendrą vertę kreditoriams, palyginti su tuo, ką jie gautų įmonės turto likvidavimo atveju arba kito geriausio alternatyvaus scenarijaus taikymo, kai nėra plano, atveju, taip pat savininkams ir visai ekonomikai (Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. birželio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1033-407/2020).
30. Finansinių sunkumų sąvoka, kuri yra viena būtinųjų restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlygų, įstatymų leidėjas iš esmės ir sieja su įmonės nemokumu (ar būsimu nemokumu per artimiausius tris mėnesius), o įmonės nemokumas yra viena būtinųjų bankroto bylos iškėlimo sąlygų (JANĮ 21 straipsnio 2 dalis). Taigi, pagal JANĮ nuostatas juridinio asmens restruktūrizavimo byla gali būti keliami įmonei esant nemokiai. Atsižvelgiant į nurodytus argumentus, apeliacinės instancijos teismas sprendžia, kad iš esmės pagrindinė restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlyga, leidžianti atriboti įmonės restruktūrizavimo ir bankroto procesus yra įmonės *gyvybingumas*. Nustatius, kad įmonė yra gyvybinga, yra pagrindas spręsti dėl jos galimo restruktūrizavimo. Priešingu atveju (nemokiai įmonei nesant gyvybingai), sprendžiama dėl įmonės bankroto bylos iškėlimo.

31. JANĮ juridinio asmens gyvybingumą siejama su įmonės ūkinės komercinės veiklos, leisančios jam vykdyti savo prievolės ateityje, vykdymu. Tačiau, nei įstatymas, nei jo parengiamieji dokumentai nedetalizuoja, pagal kokius kriterijus turi būti vertinamas juridinio asmens gyvybingumas ir sprendžiama dėl gebėjimo vykdyti savo prievolės ateityje.
32. Teismo vertinimu, gyvybingumo samprata turi būti aiškinama, visų pirma, pagal restruktūrizavimo proceso tikslus. JANĮ tikslas yra sudaryti sąlygas veiksmingam juridinių asmenų nemokumo procesui, užtikrinant kreditorių ir juridinių asmenų interesų pusiausvyrą (JANĮ 1 straipsnio 1 dalis). Atitinkamai, restruktūrizavimo proceso veiksmingumas priklauso nuo juridinio asmens gyvybingumo. Todėl teismas, taikydamas gyvybingumo sąlygą, turi įvertinti, ar juridinio asmens restruktūrizavimo procesas galės būti veiksmingas, užtikrins skolininko ir kreditorių interesų pusiausvyrą. Kitaip tariant, gyvybingumo sąlygos vertinimas yra susijęs su reikšmingų faktinių aplinkybių visumos vertinimu.
33. Vertinant gyvybingumo sąlygą, teismas turi vertinti reikšmingų faktinių aplinkybių visumą: kokios priežastys lėmė įmonė nemokumo problemas, kokią ūkinę komercinę veiklą vykdo juridinis asmuo ir kokios yra šios veiklos perspektyvos, numatomos gauti pajamos (pelnas), ar jos leis ateityje įvykdyti skolinius įsipareigojimus kreditoriams, kiek darbuotojų dirba įmonėje (darbuotojų skaičiaus kaita) ir pan. Jei įmonė ūkinės komercinės veiklos nevykdo ar numatoma vykdyti ūkinės komercinė veikla akivaizdžiai neleis juridiniams asmeniui ateityje įvykdyti skolinius įsipareigojimus, tai kelia abejonių dėl įmonės gyvybingumo. Taip pat vertinant gyvybingumą, reikia atsižvelgti ir į esminių įmonės prievolių įsipareigojimų vykdymą. Juridinių asmenų restruktūrizavimo procesas negali paneigti juridinio asmens prievolių privalomumo.
34. Sistemiškai vertinant JANĮ restruktūrizavimo proceso nuostatas, matyti, kad įstatymų leidėjas siekė užtikrinti, kad restruktūrizuojama įmonė tinkamai, laiku vykdys mokestines prievolės. Teismas netvirtina restruktūrizavimo plano, jeigu nuo teismo nutarties iškelti restruktūrizavimo bylą priėmimo dienos juridinis asmuo nemoka mokesčių (JANĮ 111 straipsnio 3 dalies 6 punktas), taip pat teismas nutraukia restruktūrizavimo bylą, jeigu juridinis asmuo nemoka visų ar dalies mokesčių (JANĮ 114 straipsnio 1 dalies 4 punktas). Šios įstatymo nuostatos reiškia, kad iš esmės juridinio asmens restruktūrizavimo procedūros negali būti vykdomas (ar jei jos pradėtos vykdyti – tęsiamos), jei juridinis asmuo nevykdo mokestinių prievolių (nemoka mokesčių). Todėl veiksmingas restruktūrizavimo procesas yra siejamas ir su tinkamu juridinio asmens mokestinių prievolių vykdymu.
35. Atsižvelgiant į nurodytus argumentus, apeliacinės instancijos teismas sprendžia, kad gyvybingumo sąlyga restruktūrizavimo procese yra siejama ir su įmonės mokestinių prievolių vykdymo vertinimu. Jei įmonė akivaizdžiai nevykdo (negali vykdyti) mokestinių prievolių dar pradinėje nemokumo (restruktūrizavimo) proceso stadijoje ir mokesčių administratorius nesuteikia pagalbos, kyla abejonės, ar įmonės restruktūrizavimas galėtų būti laikomas veiksmingu.
36. Apibendrinant apeliacinės instancijos teismas sprendžia, kad juridinio asmens gyvybingumo vertinimui, be kita ko, reikšminga nustatyti, kaip įmonė vykdo (bent iš dalies) mokestines prievolės ir finansinius įsipareigojimus darbuotojams (darbo užmokestį). Tinkamas įmonės prievolių darbuotojams vykdymas yra socialiai ir ekonomiškai reikšmingas įmonės gyvybingumo rodiklis, leidžiantis spręsti dėl įmonės veiklos vykdymo ir gebėjimo ją vykdyti restruktūrizavimo proceso metu. Gyvybingumo vertinimui reikšminga aplinkybė laikoma tai, kaip laikotarpiu nuo pareiškimo iškelti juridinio asmens nemokumo bylą pateikimo teismui dienos iki sprendimo iškelti (atsisakyti iškelti) juridinio asmens nemokumo bylą priėmimo dienos, įmonė vykdo minėtus įsipareigojimus.

37. Nagrinėjamu atveju pirmosios instancijos teismas nustatė, kad UAB „Medilita“ yra nemoki ir nėra pakankamai duomenų spręsti, kad įmonė yra gyvybinga.
38. Byloje nustatyta, kad UAB „Medilita“ paskutinius susiduria su nemokumo problemomis. Pagal 2018 m. gruodžio 31 d. balansą UAB „Medilita“ turtas sudarė 570 834 Eur, mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sudarė 539 189 Eur. Pagal 2019 m. gruodžio 31 d. balansą UAB „Medilita“ turtas sudarė 539 746,00 Eur, mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sudarė 576 939,00 Eur. Iš UAB „Medilita“ 2019 m. gruodžio 31 d. pelno (nuostolių) ataskaitos matyti, kad UAB „Medilita“ patyrė 68 844 Eur dydžio nuostolį. Pagal 2020 m. kovo 24 d. balansą UAB „Medilita“ ilgalaikis turtas sudaro 87 454,00 Eur, trumpalaikis turtas – 434 924,00 Eur, iš viso bendrovės turtas sudaro 523 738,00 Eur, mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sudaro 583 329,00 Eur. Iš UAB „Medilita“ 2020 m. kovo 24 d. pelno (nuostolių) ataskaitos matyti, kad UAB „Medilita“ patyrė 22 398,00 Eur dydžio nuostolį.
39. Vertindamas UAB „Medilita“ nemokumą, pirmosios instancijos teismas sprendė, kad aplinkybė, jog bendrovės akcininkė ir vadovė J. B. sutinka, kad bendrovės 331 120,74 Eur skola jai būtų gražinama paskutiniais restruktūrizavimo metais, o pesimistiniu atveju, sutiks skolą nurašyti, nesudaro pagrindo vertinti, kad bendrovė yra moki, kadangi akcininkė nėra sudariusi susitarimo su bendrove dėl nurodytos skolos. Atskirajame skunde apeliante nurodo, kad su tokia pirmosios instancijos teismo išvada nesutinka, kadangi nebuvimas rašytinio susitarimo su akcininke dėl skolos nurašymo, nesukuria prievolės akcininkei skolą nurašyti, kadangi toks susitarimas numatytas UAB „Medilita“ restruktūrizavimo plano projekte bei patvirtintas akcininkės sprendimu.
40. Apeliante kartu su atskiruoju skundu pateikė 2020 m. birželio 5 d. susitarimą tarp J. B. ir UAB „Medilita“, kuriuo susitarė, jog UAB „Medilita“ restruktūrizavimo bylos iškėlimo atveju 331 120,74 Eur dydžio skola UAB „Medilita“ akcininkei J. B. bus gražinama paskutiniais UAB „Medilita“ restruktūrizavimo metais; pesimistiniu UAB „Medilita“ restruktūrizavimo atveju UAB „Medilita“ 331 120,74 Eur dydžio skola akcininkei J. B. bus nurašoma.
41. Apeliacinės instancijos vertinimu apeliante pateiktas susitarimas dėl UAB „Medilita“ skolos J. B. gražinimo nepaneigia pirmosios instancijos teismo išvados. Toks susitarimas siejamas su sąlyga – teismo sprendimu iškelti restruktūrizavimo bylą ir restruktūrizavimo plano vykdymu. Toks susitarimas nerodo aiškios, besąlyginės kreditoriaus pagalbos įmonei. Be to, jis yra priklausomas nuo teismo sprendimo byloje ir restruktūrizavimo proceso eigos. Todėl šių aplinkybių visuma leidžia teigti, kad pateiktas susitarimas dėl UAB „Medilita“ skolos J. B. gražinimo nepakeičia įmonės nemokumo vertinimo. Toks susitarimas nedaro įtakos įmonės gyvybingumo vertinimui.
42. Be to, teismas, spręsdamas dėl nemokumo bylos iškėlimo, įmonės finansinę būklę vertina bylos iškėlimo metu, o ne kokia ji būtų (kaip pasikeistų) esant vienoms ar kitoms aplinkybėms ateityje. Todėl įmonės ir jos kreditorių susitarimai dėl pagalbos įmonei turi sukelti teisinę pasekmę, t. y. suteikti įmonei realią naudą, darančią įtaką įmonės mokumui ir gyvybingumui, nuo jų sudarymo, o ne nepriklausyti nuo ateityje galbūt įvyksiančių aplinkybių.
43. Pirmosios instancijos teismas, vertindamas UAB „Medilita“ restruktūrizavimo plano projekte nurodytas priemones įmonės gyvybingumui išlaikyti, nurodė, kad plane nurodytos priemonės yra deklaratyvios, nepagrįstos objektyviais tokių priemonių efektyvumo ir realumo duomenimis, jame nėra numatytos konkrečios priemonės, kurios objektyviai leistų daryti išvadą, kad jų įgyvendinimas sudarytų prielaidas tikėtis iš esmės pagerinti bendrovės turtinę padėtį, atsiskaityti su kreditoriais bei išsaugoti bendrovės gyvybingumą.
44. Atskirajame skunde apeliante nurodė, kad UAB „Medilita“ vykdo tokią veiklą: druskų kambario paslaugas (haloterapija), gydytojų specialistų konsultacijos, medicinos priemonių

(prietaisų) gamyba ir pardavimas, sveikatingumo produktų pardavimas (kompresinių kojinių). Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, šios nurodytos įmonės vykdomos (planuojamos vykdyti) veiklos nėra pagrįstos konkrečiais skaičiavimais, realiais duomenimis. Tik deklaratyviai numatomas galimų gauti pajamų iš šių veiklų dydis neparodo, kad įmonės būtų pajėgi išlaikyti savo gyvybingumą ir vykdyti kreditorinius įsipareigojimus, ypač atsižvelgiant į šiuo metu esantį įmonės įsipareigojimų kreditoriams dydį (583 329,00 Eur). Aplinkybė, kad įmonė yra sudariusi sutartis dėl kompensuojamų paslaugų, savaime nepagrindžia, kad ji gaus pajamas, leidžiančias išlaikyti įmonės gyvybingumą bei atkurti mokumą. Atitinkamai atskirajame skunde nurodomos aplinkybės, kad įmonė siekia bendradarbiauti su panašia veikla užsiimančiomis įmonėmis nepagrindžia jos gyvybingumo.

45. Taip pat vertinant įmonės gyvybingumą, kyla abejonių dėl įmonės galimybių atgauti debitorines skolas. Iš UAB „Medilita“ 2020 m. kovo 24 d. balanso matyti kad įmonės per vienerius metus gautinos sumos yra 323 225,00 Eur. Atskirajame skunde nurodyta, kad šias skolas sudaro: 304 691,70 Eur suma įmonės akcininkei J. B., o 18 533,30 Eur skolos yra kitų įmonės kreditorių. Įmonė nenurodė būdų, kaip sieks gauti turimo debitorinius įsipareigojimus. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, aplinkybė, kad J. B., būdama įmonės vadove bei vienintele akcininke, ir neįgyvendindama įmonės reikalavimo teisės į akcininkės skolą, iš esmės nesiekia įmonės mokumo atstatymo ir siekia apsaugoti savo kaip akcininkės interesus.
46. Minėta, kad vertinant įmonės gyvybingumą kaip restruktūrizavimo bylos sąlyga, reikšmingomis laikomos ir aplinkybės dėl įmonės skolinių įsipareigojimų vykdymo. Restruktūrizavimo pelno projekte nurodoma, kad UAB „Medilita“ skola Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus skyriui yra 13 000 Eur, o Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau ir – VMI) įmonės skola yra 16 479,51 Eur (pažymėtina, kad pirmosios instancijos teismas nustatė, jog dėl 15 099,79 Eur VMI skolos yra pradėta vykdomoji byla). Taip pat vertinant įmonės įsipareigojimus kreditoriams, matyti, kad skolą už nesumokėtas algas yra 33 495,23 Eur (bei 10 559,10 Eur pajamų mokestis). Tai rodo, kad įmonė nevykdo mokesčių prievolių bei įsipareigojimų darbuotojams. Be to, pirmosios instancijos teismas nustatė, kad UAB „Medilita“ banko sąskaitos yra areštuotos ikiteisminio tyrimo byloje ir įmonės atžvilgiu vykdomos septynios vykdomosios bylos. Šios aplinkybės kelia abejonių dėl įmonės gyvybingumo.
47. Atskirajame skunde apeliante taip pat nurodo, kad sumokėjo 10 583,04 Eur kreditoriams ir einamuosius mokėjimus nuo 2020 m. kovo 24 iki 2020 m. birželio 9 d. Pažymėtina, kad tik nedidelės dalies kreditorinių reikalavimų padengimas ir einamųjų mokėjimų mokėjimas (kuris pagal JANĮ 28 straipsnio 3 dalį yra privalomas iškelus restruktūrizavimo bylą) taip pat neleidžia teigti, kad įmonė yra gyvybinga.
48. Apibendrinant apeliacinės instancijos teismas sprendžia, kad UAB „Medilita“ nėra gyvybinga pagal JANĮ 20 straipsnio 1 dalies 2 punktą, todėl įmonės restruktūrizavimo byla negali būti keliamą.

Dėl bylos baigties

49. Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs apeliantės atskirojo skundo argumentus, sprendžia, kad skundžiama pirmosios instancijos teismo nutartis yra teisėta ir pagrįsta. Todėl atskirasis skundas atmestinas kaip nepagrįstas.
50. Tačiau apeliacinės instancijos teismas pažymi, kad įstatyme nėra nustatytas draudimas pakartotinai kreiptis dėl juridinio asmens nemokumo (restruktūrizavimo) bylos iškėlimo. Teismų praktikoje pripažįstama, kad būtinoji tokio kreipimosi sąlyga yra faktinių aplinkybių, kuriomis

grindžiamas reikalavimas iškelti restruktūrizavimo bylą, pasikeitimas. Be to, šis pasikeitimas turi būti esminis, t. y. turi nebelikti priežasčių, kurios nulėmė ankstesnį teismo atsisakymą iškelti restruktūrizavimo bylą ar ją nutraukti, arba atsirasti naujos aplinkybės, sudarančios pagrindą restruktūrizavimo bylos iškėlimui (Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. gruodžio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1659-407/2019). Taigi, sprendimas atsisakyti iškelti UAB „Medilita“ restruktūrizavimo bylą neužkerta kelio (pasikeitus esminėms faktinėms aplinkybėms) kreiptis į teismą dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo.

Lietuvos apeliacinis teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 337 straipsnio 1 dalies 1 punktu,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo 2020 m. gegužės 28 d. nutartį palikti nepakeistą.

Teisėjas

Vigintas Višinskis